

ประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ของโคนมในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

วีระศักดิ์ ปัญญาพรพิทยา,¹ ศร ธิปฎิมากร²

¹สาขาวิชาคลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้อง คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
²ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ของโคนมในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ข้อมูลทางการสืบพันธุ์จากโคนมจำนวน 5,806 ตัวจาก 7,285 แลคเตชัน ในปี พ.ศ. 2543-2545 ถูกนำมาวิเคราะห์ค่า ระยะคลอดถึงเป็นสัดครั้งแรก ระยะคลอดถึงผสมติด จำนวนครั้งต่อการผสมติด อัตราผสมติดจากการผสมครั้งแรก เปอร์เซ็นต์โคที่ตั้งท้องภายใน 90 และ 120 วันหลังคลอดในแม่โคทั้งหมดและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระยะคลอดถึงผสมครั้งแรก ระยะคลอดถึงผสมติดและจำนวนครั้งต่อการผสมติดจากการแบ่งตามลำดับการให้นมโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยสี่สทส์แควร์ (PROC GLM, SAS 8.02) ลำดับการให้นมจะแบ่งออกเป็นลำดับการให้นมที่ 1 (กลุ่ม 1) ลำดับการให้นมที่ 2-3 (กลุ่มที่ 2) และลำดับการให้นมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป (กลุ่มที่ 3) ผลการศึกษาพบว่าแม่โคทั้งหมดมีระยะคลอดถึงเป็นสัดครั้งแรก ระยะคลอดถึงผสมติด จำนวนครั้งต่อการผสมติด อัตราผสมติดจากการผสมครั้งแรก เปอร์เซ็นต์โคที่ตั้งท้องภายใน 90 และ 120 วันเท่ากับ 97.62 ± 51.76 (mean $\pm$ SD), 131.62 ± 70.79 , 1.87 ± 1.27 วัน, ร้อยละ 47, 48 และ 51 ตามลำดับ ลำดับท้องมีผลต่อประสิทธิภาพการสืบพันธุ์โดยพบว่า โคลำดับท้องที่ 1 (กลุ่มที่ 1) มีระยะคลอดถึงผสมครั้งแรก คลอดถึงผสมติด ยาวนานกว่าโคลำดับท้องที่ 2-3 (กลุ่มที่ 2) และโคในลำดับท้องที่ 3 ขึ้นไป (กลุ่มที่ 3) ($p < 0.05$) ส่วนระยะคลอดถึงผสมครั้งแรก ระยะคลอดถึงผสมติดแม่โคกลุ่มที่ 2 ไม่มีความแตกต่างทางสถิติจากแม่โคในกลุ่มที่ 3 การศึกษาค้นคว้านี้ได้แสดงข้อสารสนเทศของประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ของโคนมในเขตภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่องานวิจัยและส่งเสริมต่อไป **เชียงใหม่สัตวแพทย-สาร 2547;2:3-8.**

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการสืบพันธุ์, โคนม, ลำดับท้อง